Vélemény a SZOTE reformjáról

Elmozdulni a holtpontról

Országszerte napirenden van a felsőoktatás reformja, a legtöbb intézményben már új vezetői gárdával kezdték meg az oktatók és diákok az idei tanévet. A minap a Magyar Tudományos Akadémia falai között munkálkodott a reformgondolat. A SZOTE berkeiben azonban — legalábbis a kívülálló számára úgy tűnik — csönd honol. Dr. Bálint Gábor docenst, az orvostudomány doktorát kértem meg, lebbentse föl a fátylat, s ismertesse meg olvasóinkat azzal, mi zajlik a színfalak mögött. Választásom azért esett éppen rá, mert a távoli, afrikai, angolszász típusú egyetemeken eltöltött hat esztendő után bizonyára kellő rálátással és bőséges tapasztalatok birtokában szemlélheti a hazai jelenségeket.

— Nyolc hónapja van ismét itthon. Azóta megtörtént Magyarországon a rendszerváltás. Mi sem természetesebb, mint hogy ezt az intézményekben is strukturális és személyi változások követték. A SZOTE mintha elmaradt volna ezekben a törekvésekben.

— Nálunk talán csöndesebben zajlik az átalakulás folyamata, és valóban lassabban. Az ok? Valószínű az egyik fél makacssága.

— Hány táborra szakadtak tulajdonképpen a megújulást óhajtók?

— Beszéljünk inkább nézetekről. Van egy konzervatív, egy reform és — véleményem szerint — egy reformköntösbe bújtatott anarchista irányzat.

— Melyikbe sorolja önmagát?

— A reformerekhez közel állók a nézeteim, de kívülálló vagyok, s ebben a beszélgetésben önmagamat képviselem.

— Akkor kérem, jellemezze az egyes nézeteket!

— A konzervatívak porosz típusú egyetemet akarnak csinálni a reform égisze alatt. Olyat, amelyben a professzor egyúttal az intézetvezető is, azaz korlátlan úr.

— Hangsúlyából úgy érzem, nincs ínyére ez a nézet.

— Véleményem szerint szét kell választani az intézetvezetői megbízást az egyetemi tanári kinevezéstől. A professzor szakmai tekintély, az intézetvezető menedzser. A legritkább esetben esik egybe, hogy a kiváló szakember jó menedzser is, és még kellő mennyiségű szabad ideje is van, hogy közmegelégedésre irányítsa az intézetet. Személyes meggyőződésem, hogy nem a porosz típusú egyetemé a jövő. Nem szabad tekintélyelvű alapokon nyugvó struktúrát kialakítani.

— Egészségesnek tartja, hogy egy nemzetközileg elismert szaktekintély fejet hajtson a szakmában kevésbé sikeres, tapasztalatlanabb kollégája előtt? Különösen, ha döntésével nem ért egyet?

— Ez a kérdés föl se merül az angolszász egyetemeken. Ott a vezető szakmai kérdésekben hallgat a professzorra, az meg örül, hogy valaki helyette elvégzi az időt rabló menedzseri munkát. Az emberek egymáshoz való viszonyát kellene nekünk megváltoztatnunk.

— Ezért szimpatizál tehát ön a reformerekkel, mert ők is angolszász egyetemben gondolkodnak?

— Természetesen. Megfelelő egyetemi autonómiát szeretnének, a nyugati világ követelményeihez illeszkedő új tantervet, tanügyi és oktatási reformot. Mindezt nem túlságosan sarkítva, hanem szélsőségektől mentesen igyekeznek elérni.

— Minden rendszerváltásnak velejárója, hogy a vezető posztokon is kicserélődnek az emberek. A megváltozott struktúra másfajta gondolkodásmódot, másfajta kapcsolatrendszer és értékrendet tételez föl. A SZOTE-n is lehetnek vezetők, akiket az elmúlt évtizedek politikája ültetett a vezetői székbe, s talán az ehhez szükséges szakmai kritériumok megteremtéséhez is segítséget nyújtott. Erről mi a véleménye?

— Az orvosegyetemen ez nem lehetséges úgy, mint esetleg a tudományegyetemen. Itt emberéletek forognak kockán, a szakmai tudás mással nem helyettesíthető.

— Én magam is részt vettem néhány éve a SZOTE egyik rendezvényén, ahol elhangzott: az egyetemi évek vége felé közeledvén a medikusok körében életre menő harc indult a párttagságért. Miközben a JATE-s diákok között lámpással kellett keresni szinte a KISZ-tagokat is... A karriercsinálás első lépcsőfokához, a bennmaradáshoz mégis jól jött a politika karnyújtása.

— Azt aláírom, hogy ott a választóvonal: ki maradt az egyetemen. Kétségtelen, hogy a jó állás megszerzésekor, de csak akkor, szerepet játszott ez a szempont is. Később azonban már csak a teljesítmény minősíti az orvosokat, az oktatókat, kutatókat.

— A harmadik áramlat képviselője a Szegedi Egyetem című lapban nem így vélekedett a SZOTE némely magas rangú oktatójáról.

— Ezt a nézetet a hangos, ám törpe kisebbség képviseli. A reformköntösbe bújt anarchisták, akik teljes szélsőségekben gondolkodnak. Mindennek és mindenkinek a létjogosultságát megkérdőjelezik, semmiféle kérdésben nem hajlandók kompromisszumot kötni. Nem értek egyet azzal, hogy lejáratják az egyetemnek, mint intézménynek a tekintélyét, bírálják az itt folyó magas szintű gyógyító-oktató munka minőségét. Nekem nem ezekkel az emberekkel van bajom, hanem nézeteikkel, kifejezésmódjukkal. Nem a kritika elfojtása a cél, hanem a sanda oldalvágás kifogásolható. Az ő makacságuk miatt nem vezettek eredményre a különböző nézetek képviselői közötti kerekasztal-tárgyalások. Ebben a pillanatban úgy tűnik: feloldhatatlanok az ellentétek. Itt tartunk.

— Jól látom, hogy végül is egyes vezetők sorsa a nézeteltérések alapja? Nem gondolja, hogy az egyetem tekintélyét ugyanúgy rombolja egy érdemtelenül magas funkciót betöltő gyönge szakember, mint egy kritikus hangvételű nyilatkozat?

— Az egyetem egy testület, kidobni az egész egyetemi rendszert nem lehet... Aki szakmailag nem azt a helyet foglalja el, ami a teljesítménye, tudása alapján megilleti, azt nevezzék meg, adják meg neki a távozás lehetőségét. Nem a kenyeret kell elvenni tőle: kiváló orvos lehet belőle máshol. Ha valaki nem exponálta magát szélsőségesen politikailag, visszamenően semmi más nem dönthet nála sem, csak a teljesítménye. Ne kezdjünk boszorkányüldözésbe...

— És ha netán valaki exponálta magát?

— Annak illene levonnia a konzekvenciát. Az újonnan kialakítandó vezető testület, a kari és az egyetemi tanács feladata lesz, hogy fölhívja rá a figyelmet.

— Ha ebben az elvben mindenki egyetért, talán elmozdíthatók a holtpontról a tárgyalások. Ön milyennek szeretné látni a jövő SZOTE-jét?

— Szerintem minden egyetem arculatát az idősebb oktatóknak kell kialakítaniuk. Szükségtelennek tartom, hogy a hallgatók és a nem oktató személyzet olyan arányban képviselje magát a vezető testületekben, mint eddig. A hallgató választhassa ki a sajátos arculatú egyetemek közül a neki legszimpatikusabbat, és ő alkalmazkodjék az ott szokásos rendhez, hagyományokhoz. Így megszűnik az oktatók, hallgatók közti ellentét. A struktúra változásához hozzátartozik az is, hogy a vízfejűvé növesztett gazdasági adminisztrációt csökkenteni kell.

— Munkához kellene látni, de még mindig nem választották meg az új tisztségviselőket.

— A jelenlegiek mandátuma már az év közepén lejárt, a kötélhúzás, a kompromisszumkészség hiánya miatt azonban eddig semmi sem mozdult el a holtpontról. Meg kellene választani a még érvényes felsőoktatási törvény alapján a kari tanácsot, a dékánt és a dékánhelyetteseket, majd az egyetemi tanácsot és a rektorhelyetteseket.

— Gondolom, a rektor személye körüli nézeteltérések is okai annak, hogy holtpontra kerültek az egyeztető tárgyalások.

— Az egyetemnek legitim rektora van: megbízatása 1992-ig érvényes. És különben is: bárkit kérdezek, nála jobbat senki sem tudna javasolni.

— Az idő telik; a várakozás bizonytalanságot szül.

— Ha tovább húzódik az ügy, félő, hogy anarchia lesz, az egyetem működése kerül veszélybe.

Chikán Ágnes

*

A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen hétfőn délután 3 órakor, két különböző helyen, de egy időben választanak az oktató-kutató küldöttek 6, a dolgozó-alkalmazott küldöttek 3 tagot a SZOTE egyetemi tanácsába

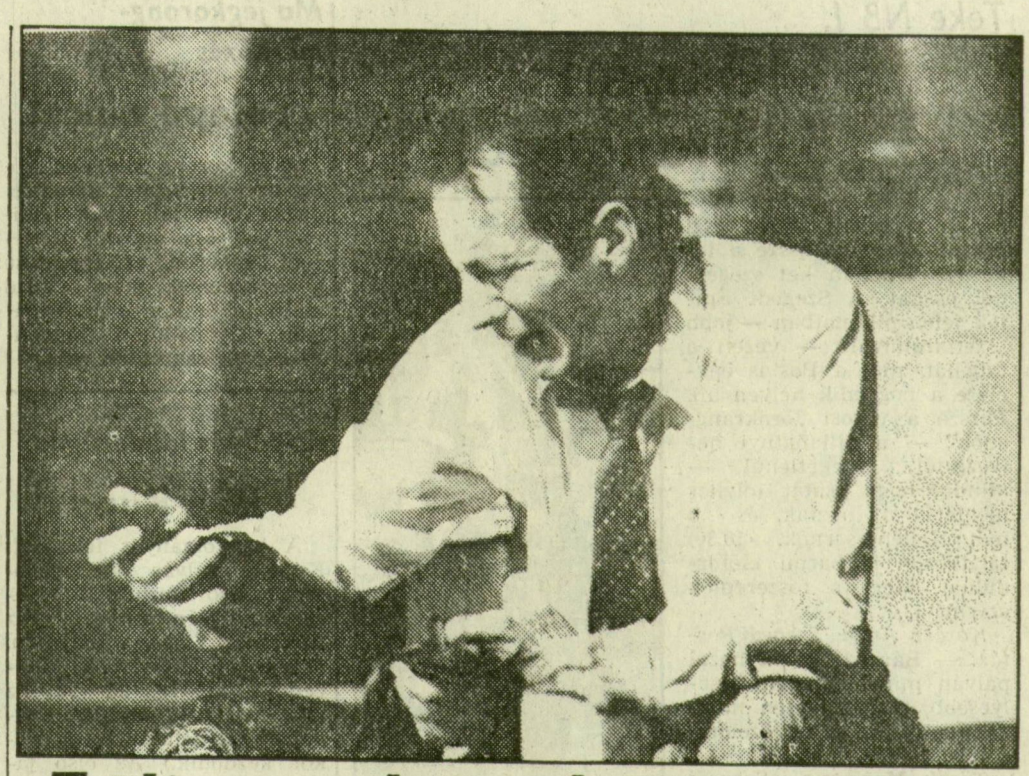

Félix, a karakterszínész

Interjú Kovács Zsolttal

Kovács Zsolt az egyik legnépszerűbb és legtehetségesebb színész Szegeden. Adottságaival — sokak szerint — az ország bármely színházánál megállná a helyét. Ő azonban lassan már tíz éve él és játszik városunkban.

— Nem hívtak ezen idő alatt máshova?

— Mehettem volna több helyre is, de én itt jól érzem magam, szeretem a várost. Egyelőre nem kívánkozom el innen — hacsak ki nem rúgnak.

— Filmszerepre nem kértek fel?

— Előfordult. De azért piszok sokat kell güzülni, kopogtatni, hogy bekerülj egy moziba! Pestre menni csak fiatalon, úgy 30 éves korig érdemes. Rettenetes nagy a tülekedés. Mindez nem nekem való, én játszani szeretek. Hogy most beálljak a Madách Színházba ötvenedik senkinek — azt hiszem, ennek nem lenne sok értelme.

— Egy korábbi interjúdban azt mondtad, hogy a színész a színházi piramis legalján áll.

— A legnehezebb súly — átvitt értelemben — mindig is a színész vállán volt. A régi rendszerben ennek a bürokratikus szerveződésnek jó kis hagyományai voltak, néha igen groteszk társulati üléseink voltak. A helyzet túl sokat azóta sem változott. Munkánk jellegéből adódóan reggeltől estig bent vagyunk a színházban, a fennmaradó otthon töltött idő nagy része szövegtanulásra megy el. A színésztársadalomban elfoglalt helyében nem tükröződik ez a sok munka, de lehet, hogy Magyarországon ma 10 millióan elmondhatnák ugyanezt.

— Kényes téma: Erzsébet-díj '90-en való részvétel!

— Ebben a pokoli zűrzavarban, ami itt van — ezt most nem csak a színházra értem, hanem általában az ország helyzetére — előfordul, hogy az ember belelép... Egy rossz lépés volt, kész!

— A te szemszögedből nézve, milyen a szegedi színházi élet?

— Szeged Magyarország tekintetében nagy város. A különböző közönségrétegek igényeinek kielégítésére nem ártana még egy színház városunkban. De hát, ez a jelenlegi körülmények között vágyálom. Budapesten a közönség szerencsésebb helyzetben van, az ember bemegy valamelyik színházba, és tudja, hogy ott mit kap. Aki mást szeret, az máshová megy. Itt egy épületen belül kellene megoldani a sokoldalúságot.

— A szegedi színház — szerintem — megpróbál eleget tenni eme kihívásnak, hiszen a nézők egy időben több különböző műfajú darabot láthatnak.

— Igen, folyamatos kísérlet történik a közönség igényeinek felmérésére. A recept: jó előadásokat kell létrehozni, amely „bevonzza" a maga közönségét. Az idei nyitódarabjaink — a Kakukkfészek és a Furcsa pár — telt házzal mennek.

— Ha jól tudom, az évad második felében kicsit „nehezebb" műveket is be fogtok mutatni, így például az Éjjeli menedékhelyet. Gondolod, hogy ennek is hasonló sikere lesz?

— Közönsége válogatja. A darabválasztás tökéletesen jó, mert hát jövőre itt a munkanélküliségtől ugyan-az a helyzet kialakulhat, mint a darabban. Itt fognak melegedni az emberek az utcasarkokon a presszók előtt. Aktuális lesz a dolog minden szempontból. Láttam ezt a művet a franciák előadásában. Hát, mit is mondhatnék... Bájos operettnek tűnt, amit ők ebből csináltak. A francia szabad nép, már elég régóta szabad, így fogalmuk sincs, hogy mi lehet az a nyomor, amit Gorkij ábrázol. Hiányzik nekik negyven év megszállás. Ha lett volna részük benne, akkor biztos másképp játszanák az Éjjeli menedékhelyet.

— A könnyű műfaj menynyire tudja ellensúlyozni ezt a társadalmi depressziót?

— Az embereknek szükségük van egy kis nevetésre. Ha körülnézünk, mit látunk? Pszichoszomatikus ország, tele vagyunk természetgyógyásszal, akupunktúrával. Ha én természetgyógyász lennék, ilyen röhögőkúrákat íratnék ki: „Nézzék meg a Furcsa párt!"

— Melyik szerepkört érzed magadhoz közelebb állónak: a komikusat, vagy a drámait?

— Én azt szeretem, ha a kettő keveredik. Például Félixet azért kedvelem, mert egy emberi sorsot lehet eljátszani, de vannak benne olyan vonások, amelyek derültséget keltenek a nézőtéren. A hideg—meleg, tragikomikus szerepkör az én igazi műfajom.

— Szegeden elsősorban komikus szerepekben láttunk.

— A humor, azt hiszem, külön adottság egy színésznél. A szerepkör alkati kérdés: mindenkinek van egy jellegzetes fizimiskája, s a rendező azt mondja, erre a szerepre ez kell. Én valószínűleg az alkatomnál fogva karakterszerepeket játszom, karakterszínész vagyok, s ezt teljes mellszélességgel vállalom.

Lengyel Gábor

Bécsi képek

Advent kezdete óta Bécs már a karácsonyra készülődik, amit több jel is mutat. A kirakatok átrendezésétől kezdve a Rathauspark átalakításáig, a lakásokra küldött reklámlapok ajánlatainak bővülésétől a hónuk alatt videókkal és rádiókkal loholó cseh és magyar turisták számának növekedéséig. Egyszóval: Bécs új alakba öltözött.

Bécs most a fény és a hangok városa. Hangok. Ezzel kapcsolatban egy példa jól mutatja a fent írt keveredést. Bécs szerintem legújabb förmedvényéről van szó, a Technische Hochschule előtt felállított úgynevezett „Ton-Tor"-ról. A Karlsplatz metróállomása felől érkező járókelő rögtön szembetalálja magát ezzel a „műalkotással". A téren négy vaskos betontömb áll, rajta egy nyolc méter magas fatálkolmány, köztük egy O alakú vashengerrel, pirosra mázolva. Mindehhez csak háttér az iskola patinás épülete, melynek bejáratát a monstrum eltakarja. S mit tud ez a Ton-Tor? Nevéhez méltóan különböző hangokat, nyikorgásokat és nyöszörgéseket, csattogásokat és kattogásokat bocsát ki magából —, de mindezt quadrophon minőségben. A „mű" a Technische Universität 175. évfordulójára készült, s csak abban lehet reménykedni, hogy az évforduló elmúltával talán lebontják majd.

A másik hang nevében is „varázslatos": Zaubertöne. Ez a neve ugyanis a Ton-Torral szemben lévő Künstlerhausban megnyíló Mozart-kiállításnak, mely egyben a Mozart-év kezdetét is jelenti. Az előzetes tudósításokból annyit megtudhatunk, hogy a kiállítás a zseniális zeneszerző életének apró titkait is feltárja, s mindezt a kiállítás alatt zenei aláfestés követi. Nos, nem tudom, hogy a kiállítás mennyire lesz varázslatos, a zene viszont garantáltan az lesz, s ez talán elfeledteti az előbb említett rossz élményt a borsos belépő ellenére is.

Szóval „varázslat" mindenütt. Varázslat varázslás nélkül, csupa külsődlegesség bensőségesség nélkül. Vidámság derű nélkül, élet élők nélkül. Csak legalább a Ton-Tort lebontaná még valaki

Gyenge Zoltán